

становлення основних засад державної системи охорони культурної спадщини, створення державних органів з визначенням їх повноважень і функцій та прийняття перших законодавчих актів.

Третій етап (1922 – 1945 рр.) – занепад державної системи. Зазнавши негативного впливу тоталітарної ідеології, були ліквідовані майже всі пам'яткоохоронні установи, зруйновано велику кількість пам'яток, особливо культових споруд і поміщицьких садиб. Під час Другої світової війни втрачена велика кількість нерухомих пам'яток, музейних, архівних, бібліотечних фондів.

Упродовж четвертого етапу (1946 – 1991 рр.) відзначаємо відновлення державного впливу на пам'яткоохоронні процеси, відродження структури управління. Державою проводиться робота щодо виведення пам'яток з аварійного стану та повернення на Батьківщину історичних і культурних цінностей, вивезених фашистами, здійснюється повоєнний облік пам'яток.

Для п'ятого етапу (1991 р. і до сьогодні) характерним є підвищення інтересу до стану збереження національної культурної спадщини, удосконалення нормативно-правової бази, створення системи державних органів управління охороною культурної спадщини, розвиненої мережі наукових і громадських організацій.

Проведений нами аналіз показує, що вагомий внесок у становлення та розвиток державної пам'яткоохоронної системи внесли діячі науки і культури, церковні історико-археологічні комітети, наукові товариства, губернські вчені архівні комісії, музеї, гуртки, громадські організації. Виступаючи із законодавчими ініціативами, вони мали вплив на владні структури, однак докорінно не змінювали стан справ у цій галузі.

Позитивними тенденціями становлення та розвитку державної системи управління охороною культурної спадщини в Україні є посилення ролі держави, удосконалення структури управління та законодавства, активізація співпраці України з міжнародними організаціями. До негативних чинників слід віднести непослідовність дій держави, відсутність системності, розпорошеність функцій керівництва і контролю. В усі періоди простежується політична спрямованість державного управління, нав'язування культурних стандартів, ігнорування етнічності, автентичності, вибіркоче зберігання пам'яток. Характерною є централізація влади, що призводить до неспроможності забезпечити належне управління. Досить загрозливою є тенденція до зменшення (втрати, знищення, вивезення, розкрадання та приватне колекціонування) пам'яток.

Як показує історія, впродовж років існувало дві форми організації охорони пам'яток: державна і громадська, що відіграли важливу роль у формуванні системи охорони культурної спадщини. Сьогодні держава сама не зможе забезпечити охорону культурної спадщини, вирішити цю проблему можливо тільки в партнерстві з громадськими інституціями

та приватним сектором. Тому в основі пам'яткоохоронної політики сьогодення має бути розробка нової стратегії управління охороною культурної спадщини, яка б враховувала як позитивний досвід, так і недоліки і базувалася на принципах прозорості, співпраці та взаємовпливу.

Список використаних джерел

1. **Болейко Л. П.** Документи ЦДАЖР УРСР про здійснення в республіці заходів по охороні пам'яток історії та культури / Л. П. Болейко // Архіви України. – № 3. – 1986. – С. 54 – 59.
2. **Горбик В. О.** Проблеми дослідження і збереження пам'яток історії та культури в Україні / В. О. Горбик, Г. Г. Денисенко // Укр. іст. журн. – К., 2003. – № 3. – С. 143 – 151.
3. **Положення** про пам'ятки культури й природи // Законодавство про пам'ятники історії та культури. – К. : Політвидав України, 1970. – 464 с.
4. **Основи** законодавства України про культуру // Закон України від 14 лют. 1992 р. № 2117-ХІІ // Відом. Верховної Ради України. – 1992. – № 21. – С. 294.
5. **Титова О. М.** Збережена спадщина (Українському товариству охорони пам'яток історії та культури – 40 років) / О. М. Титова, М. Т. Пархоменко, О. О. Демиденко // Зб. матеріалів і док. – К., 2007. – 280 с.

Надійшла до редколегії 13.03.12

УДК 323:364

Світлана КОВАЛЕНКО

Чорноморський державний університет

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ БЕЗРОБІТНИХ

Розкривається сутність поняття принципів державної політики України у сфері соціального захисту безробітних. Визначаються основні принципи, на яких має ґрунтуватися державна політика України у сфері соціального захисту безробітних та вносяться пропозиції щодо їх класифікації.

Ключові слова: принципи державної політики, соціальний захист безробітних, ефективність державної політики.

Світлана Коваленко. Принципы государственной политики Украины в сфере социальной защиты безработных

Раскрывается сущность понятия принципов государственной политики Украины в сфере социальной защиты безработных. Определяются основные принципы, на которых должна основываться государственная политика Украины в сфере социальной защиты безработных и вносятся предложения по их классификации.

© Коваленко С. О., 2012

Ключевые слова: принципы государственной политики, социальная защита безработных, эффективность государственной политики.

Svitlana Kovalenko. The principles of state policy of Ukraine in the field of social protection of unemployed

The essence of the concept of the principles of state policy of Ukraine in the field of social protection of unemployed is described. The author reveals the essence of basic principles that should be based state policy of Ukraine in the sphere of social protection of unemployed and makes suggestions for their classification.

Key words: principles of public policy, social protection of unemployed, the effectiveness of public policy.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України, в умовах досить високого рівня безробіття нагального вирішення потребує питання формування ефективної державної соціальної політики, у тому числі державної політики у сфері соціального захисту безробітних. Складність формування такої політики полягає в тому, що вона має задовольняти інтереси як держави, так і безробітних осіб. Основою формування державної політики є певні принципи. Тому виокремлення, розкриття сутності та аналіз таких принципів є актуальними для визначення подальших шляхів розвитку державної політики України у сфері соціального захисту безробітних.

Визнаючи той факт, що державна політика у сфері соціального захисту безробітних є важливим структурним елементом як діяльності органів державної влади в цілому, так і державної політики зокрема, визначимо та проаналізуємо, які принципи покладено в її основу.

Питання, пов'язані з аналізом сутності принципів державної, у тому числі соціальної, політики досліджували такі науковці: А. Гриненко (дослідження соціальної справедливості як принципу державної соціальної політики), Г. Лопушняк (принципи формування та реалізації державної соціальної політики), О. Стаднік (принципи права соціального забезпечення) та ін. Зазначені дослідження, безумовно, є важливими, проте формування ефективної державної політики України у сфері соціального захисту безробітних викликає необхідність виокремлення та комплексного дослідження принципів, покладених в основу саме цієї політики.

Метою статті є виокремлення принципів формування та реалізації державної політики України у сфері соціального захисту безробітних та розкриття їх сутності. Досягнення мети потребує вирішення таких завдань:

- розробка визначення поняття принципів державної політики у сфері соціального захисту безробітних;
- виокремлення принципів державної політики України у сфері соціального захисту безробітних та розкриття їх сутності;
- класифікація принципів державної політики України у сфері соціального захисту безробітних.

Термін «принцип» походить від латинського слова «principium», що

означає: основні, найзагальніші вихідні положення, засоби, правила, які визначають природу й соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші риси [11, с. 25].

На жаль, на сьогодні єдиного визначення поняття принципів серед науковців не існує. Зокрема, М. Ждан наводить підходи деяких науковців стосовно розуміння поняття принципів. Одні вчені визначають принцип як наукову чи правову засаду, підґрунтя, правило, основу, від якої не відступають, інші – як головну засаду, на якій побудовано що-небудь [4, с. 33]. У словнику-довіднику «Державне управління та державна служба» принципи трактуються як «основні, вихідні положення теорії, основні правила діяльності; встановлені, загальноприйняті поширені правила господарських дій і властивостей економічних і соціальних процесів» [3, с. 302 – 303].

Як зазначає Г. Лопушняк, принцип є центральним поняттям, основоположною ідеєю, що пронизує систему будь-яких знань і субординує її. У межах теоретичного знання про державну соціальну політику принцип означає вимогу розгортання самого знання в систему, де всі теоретичні положення тісно пов'язані між собою і певним чином впливають одне на інше [8].

З огляду на вищенаведене під принципами державної політики у сфері соціального захисту безробітних пропонуємо розуміти основні засади, правила, що лежать в основі формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту безробітних і є відправним пунктом діяльності органів державної влади, спрямованої на соціальний захист безробітних.

Вважаємо за доцільне виокремити та детально охарактеризувати принципи державної політики у сфері соціального захисту безробітних, що обумовлено відсутністю комплексного дослідження зазначеного питання. Будь-яка діяльність держави, яка реалізується через державні органи, повинна здійснюватися в межах чинного законодавства. Тому основним принципом державної політики у сфері соціального захисту безробітних є *принцип законності* – основа верховенства права і правової керованості в суспільстві [2, с. 267]. Ст. 8 Конституції України передбачає, що закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України й повинні відповідати їй [6]. Органи державної влади під час формування та реалізації державної політики України у сфері соціального захисту безробітних зобов'язані дотримуватися як Конституції України та інших чинних законів, так і визнаних Україною міжнародних стандартів.

Принцип верховенства права, який впливає із принципу законності, властивий для будь-якої діяльності й утверджений Конституцією України. Функціонування принципу верховенства права охоплює механізм забезпечення надійності та передбачуваності, який ґрунтується на нормі «управління згідно із законом». Тобто державні органи діють

відповідно до чинного законодавства, а тому приймають рішення із дотриманням загальних правил і принципів [8]. Ці два принципи, на нашу думку, є основоположними принципами не лише державної політики у сфері соціального захисту безробітних, а загалом базисом формування та реалізації державної політики.

Принцип соціальної справедливості. Соціальна справедливість є загально визнаною цінністю сучасної демократичної суспільної свідомості, що закріплена в основоположних документах світової громади поряд із миром та свободою [13, с. 23]. Під час визначення соціальної справедливості найчастіше її співвідносять із соціальною рівністю, і в цьому контексті соціальна справедливість розуміється як міра рівності й нерівності в розподілі матеріальних і духовних благ у суспільстві, статусів і влади, а також у життєвому положенні різних суспільних груп [1]. У контексті державної політики у сфері соціального захисту безробітних принцип соціальної справедливості виражається у гарантуванні державної підтримки осіб, які набули у встановленому порядку статусу безробітних незалежно від будь-яких обставин.

Принцип правової забезпеченості полягає в тому, що будь-які політичні рішення стосовно соціального захисту безробітних, аби не залишитися звичайною декларацією, повинні бути закріплені відповідними нормативно-правовими актами, що є обов'язковими до виконання. Правове забезпечення державної політики слугує механізмом контролю за рішеннями, програмами, концепціями, прийнятими органами державної влади, та є підставою для притягнення до відповідальності у випадку їх невиконання.

Поєднання принципів загальності та індивідуального підходу в наданні державної допомоги та соціальних послуг у зв'язку з безробіттям. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги мають усі застраховані особи. У той самий час існують деякі винятки. Зокрема, право на забезпечення та соціальні послуги мають також незастраховані особи, які вперше шукають роботу, та інші незастраховані особи в разі їх реєстрації в установленому порядку як безробітних [9]. Загальність полягає в тому, що під реалізацію заходів державної політики у сфері соціального захисту безробітних підпадають як застраховані особи, так і незастраховані.

Принцип солідарності. Його суть полягає в тому, що відбувається перерозподіл коштів через різні системи. Цей принцип є вкрай важливим, оскільки держава, яка неспроможна допомогти тим, хто потрапив у біду, ризикує опинитися на межі дестабілізації та соціального вибуху [8].

Принцип патерналізму. На сьогоднішній день державна політика у сфері соціального захисту безробітних побудована таким чином, що пріоритетним напрямом використання коштів є заходи пасивної

державної політики. Ідеться насамперед про надання матеріальної допомоги з безробіття, а не на розробку та реалізацію заходів щодо повернення безробітних осіб на ринок праці. Під час формування державної політики у сфері соціального захисту безробітних замість принципу патерналізму пріоритетним має стати принцип оперативного вжиття індивідуально розроблених заходів, спрямованих на якнайшвидше працевлаштування безробітного.

Принцип невідворотності відповідальності полягає в обов'язковій відповідальності посадових осіб, що взяли на себе обов'язок із формування та реалізації державної політики та не виконують задекларованих ними заходів щодо її реалізації. Відповідно до цього принципу відповідальність повинна наставати не лише в разі закріплення в нормативно-правових актах заходів, змін, реформ, а й під час проголошення передвиборчих програм, звернень до народу посадовцями тощо. На сьогодні реалізувати цей принцип складно, оскільки відсутній дієвий механізм з його реалізації.

Розробка та реалізація майже будь-яких заходів державної політики повинна мати економічне підґрунтя, отже й державна політика у сфері соціального захисту безробітних має бути економічно обґрунтованою. Перш за все зазначений принцип стосується короткострокової політики, яка має формуватися відповідно до стану економіки держави, прогнозованого стану на ринку праці, доходу від страхових внесків.

Відповідно до Конституції України, усі люди є рівними, тому доречно згадати і про принцип рівності, який має бути врахований під час як розробки, так і реалізації державної політики України у сфері соціального захисту безробітних. Реалізується він шляхом забезпечення рівних можливостей усім громадянам, незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, віку, політичних переконань, ставлення до релігії [7, с. 3], у реалізації права на соціальний захист від безробіття.

Принцип відкритості закріплений в Основному Законі України, у якому міститься норма про те, що громадянам надано право «брати участь в управлінні державними справами...» та право «доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування» [6]. Цей принцип реалізується через активну поведінку громадян, спрямовану на участь у формуванні державної політики України у сфері соціального захисту безробітних.

Принципи прозорості та вільного доступу тісно пов'язані з принципом відкритості. А. Конов під прозорістю розуміє можливість своєчасного отримання громадянами надійної та релевантної інформації про діяльність органів державної влади [5, с. 41]. Вважаємо, що більш точно цей принцип можна охарактеризувати як принцип вільного доступу до інформації щодо державної політики, а під прозорістю слід розуміти доступне для широкого загалу розуміння механізму формування

та реалізації державної політики у сфері соціального захисту безробітних.

Принцип координації діяльності у сфері соціального захисту безробітних. Ефективна державна політика у сфері соціального захисту безробітних не може бути сформована без урахування заходів державної освітньої політики, економічної політики, політики зайнятості. Заходи цих державних політик мають бути скоординованими та максимально узгодженими для того, аби реалізація державної політики, у тому числі у сфері соціального захисту безробітних, мала позитивний результат.

Принцип територіальної прив'язаності осіб, що шукають роботу, закріплений у Законі України «Про зайнятість населення», у ст. 2 якого зазначається, що «у разі відсутності підходящої роботи рішення про надання громадянам статусу безробітних приймається державною службою зайнятості за їх особистими заявами з восьмого дня після реєстрації у центрі зайнятості за місцем проживання як таких, що шукають роботу» [10]. Зазначена правова норма регламентує, що реєстрація громадян як таких, що шукають роботу, а в подальшому можуть отримати статус безробітного, відбувається за місцем проживання таких громадян. Тобто відповідно до вказаного закону реєстрація в центрі зайнятості має бути прив'язана до місця проживання. На практиці ж маємо зовсім іншу картину. Реєстрація в центрах зайнятості громадян як таких, що шукають роботу, відбувається за місцем реєстрації місця проживання таких громадян, що, по-перше, є порушенням чинного законодавства, по-друге, призводить до неповного обліку безробітних громадян та ненадання відповідної допомоги громадянам, що звернулися до центрів зайнятості за місцем свого фактичного проживання, а не за місцем реєстрації місця проживання. Розбіжність між місцем фактичного проживання та місцем, за яким особа зареєстрована, обумовлена тим, що чимало громадян у пошуках роботи вирушають працювати в інші міста, регіони, де зазвичай у них немає власного житла, тому зареєструватися в іншому населеному пункті вони не мають змоги.

Принципи місцевої орієнтованості та місцевої інноватики, які розглядає з позиції розвитку системи регіональної освіти О. Тягушева [12], є актуальними і в контексті досліджуваної автором теми. Принцип місцевої орієнтованості передбачає орієнтацію заходів державної політики у сфері соціального захисту безробітних на особливості соціально-економічного розвитку конкретних територій, розвиток галузей народного господарства на цих територіях, спеціалізацію. Тому на рівні державної політики повинні бути закріплені основні засади, базис, а розробка та реалізація конкретних заходів державної політики у сфері соціального захисту безробітних має покладатися на регіони. Принцип місцевої інноватики підкреслює особливості розвитку кожного населеного пункту, що зумовлює необхідність конкретизації, деталізації

заходів державної та регіональної політики у сфері соціального захисту безробітних.

Принцип соціальних гарантій передбачає надання громадянам гарантованого державою мінімуму соціальних послуг [13, с. 28]. За цим принципом має відбуватися збалансування можливостей та цілей державної політики у сфері соціального захисту безробітних. Держава зобов'язується забезпечити мінімально необхідні умови для існування осіб, які у встановленому чинним законодавством України порядку отримали статус безробітних.

Поєднання принципів стабільності та часової обмеженості державної політики. Стабільність виявляється шляхом закріплення основних принципів, засад формування державної політики у сфері соціального захисту безробітних у нормативно-правових актах. Базові засади є незмінними й на їх основі відбувається розробка та реалізація заходів державної політики. Проте неможливо сформувати постійну, стабільну державну політику у сфері соціального захисту безробітних на довготривалій період. У зв'язку з цим розробляються різноманітні державні та регіональні програми, стратегії, що охоплюють певний період у часі, тобто реалізація заходів державної політики, передбачених у них, є обмеженою у часі.

Краще запобігти проблемі, аніж подолати та усунути всі негативні наслідки, викликані нею. Тому *принцип превентивності* має бути врахований під час розроблення заходів державної політики України у сфері соціального захисту безробітних.

Принцип здійснення соціального забезпечення в розмірах, які задовольняють основні матеріальні та духовні потреби громадян [4, с. 34]. Під час розробки державної політики щодо соціального захисту безробітних, перш за все під час вирішення питань стосовно розміру допомоги з безробіття, обов'язково має бути врахований прожитковий мінімум з урахуванням можливості зростання цін на продукти харчування та предмети першої необхідності.

Принцип врахування вимог норм міжнародних договорів України. Відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [6]. Це один зі шляхів уніфікації «соціального законодавства». Актуальності цей принцип набуває в умовах євроінтеграції України.

Принцип взаємодії державних органів під час розробки заходів державної політики у сфері соціального захисту безробітних. Під час розробки певних нормативно-правових актів, державних програм, стратегій, планів не завжди органи, що їх розробляють, поінформовані про наявність тих чи інших проблем, що виникають чи можуть виникнути внаслідок реалізації розроблених заходів. Задля цього необхідна тісна співпраця, взаємодія між органами, що здійснюють

формування державної політики у сфері соціального захисту безробітних та органами, які реалізують заходи такої політики та щоденно мають вирішувати поточні проблеми.

Принцип безоплатності впливає із ст. 4 Закону України «Про зайнятість населення», у якій йдеться про «безплатне сприяння у підборі підходящої роботи і працевлаштуванні відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки, освіти, з урахуванням суспільних потреб, всіма доступними засобами, включаючи професійну орієнтацію і перепідготовку» [10].

Принцип комплексності передбачає можливість надання безробітним різних видів допомоги та соціальних послуг залежно від конкретної ситуації. Це може бути поєднання послуг з професійного навчання безробітного та надання йому матеріальної допомоги, надання допомоги з безробіття та надання послуг зі сприяння у працевлаштуванні, консультативні послуги тощо. Тобто не можна заздалегідь вирішити, який комплекс заходів буде застосовано щодо соціального захисту безробітного, що звернувся до центру зайнятості.

Принцип пріоритетності розвитку певних територій закріплений у ст. 16 Закону України «Про зайнятість населення», у якій зазначається, що «Кабінет Міністрів України визначає території, де розвиток робочих місць заохочується державою. Такі території (насамперед трудонадлишкові і з високим рівнем безробіття, сільські та гірські райони) на певний період набувають статусу територій пріоритетного розвитку...» [10]. Таким чином, території, на яких досить високий рівень безробіття, мають стати пріоритетними для розробки відповідних заходів державної політики, спрямованих як на соціальний захист безробітних, так і на зменшення рівня безробіття на цій території в цілому.

Принцип обмеженості в часі деяких заходів державної політики у сфері соціального захисту безробітних. Перш за все йдеться про тривалість виплати допомоги з безробіття. Згідно з чинним законодавством «загальна тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 360 календарних днів протягом двох років, а для осіб передпенсійного віку (за 2 роки до настання права на пенсію) тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 720 календарних днів» [9]. Обмеженість тривалості виплати допомоги з безробіття зумовлена перш за все такими факторами: стимулювання безробітного до якнайшвидшого працевлаштування, оскільки після припинення надання державою допомоги з безробіття така особа може втратити засоби до існування; вважається, що чим триваліший період часу особа не працює, тим складніше їй буде працевлаштуватися; уникнення серед безробітних споживацьких настроїв. Загальна тривалість надання допомоги з безробіття 360 днів певним чином змушує безробітного до активного пошуку роботи, формує в нього мотивацію до працевлаштування.

Принцип своєчасності допомагає уникнути затримки у прийнятті органами державної влади рішень стосовно забезпечення соціальних прав громадян країни [8], у даному випадку – безробітних, що потребують соціального захисту держави. У державних програмах, інших документах, у яких закріплена державна політика у сфері соціального захисту безробітних, неможливо прорахувати наперед усі можливі варіанти соціально-економічного розвитку країни. Наприклад, у період фінансово-економічної кризи, коли значно зростає рівень безробіття серед населення, державні органи, відповідальні за формування державної політики у сфері соціального захисту безробітних, зобов'язані в найкоротші строки прийняти оптимальні рішення, спрямовані на пом'якшення наслідків, спричинених такими непередбачуваними чи неочікуваними ситуаціями.

Під час розробки державних стратегій, програм, спрямованих на вдосконалення державної політики у сфері соціального захисту безробітних, органи державної влади, що здійснюють таку розробку, повинні дотримуватися принципу наукової обґрунтованості, тобто використання обґрунтованих наукових досліджень під час формування заходів державної політики.

Видається можливим здійснити класифікацію перерахованих вище принципів державної політики України у сфері соціального захисту безробітних. За призначенням можна виокремити принципи формування (соціальної справедливості, прозорості тощо) та принципи реалізації державної політики (рівності, комплексності тощо). За постійністю: статичні принципи (законності, верховенства права), динамічні принципи (пріоритетності розвитку певних територій). За нормативним закріпленням: конституційні (законності), нормативно закріплені (солідарності), не закріплені в правових актах (наукової обґрунтованості). За ступенем важливості: основоположні (законності) та забезпечувальні (правової забезпеченості, ефективності).

Загалом зазначимо, що всі перераховані вище принципи є взаємопов'язаними та обумовлюють один одного. За умови дотримання зазначених принципів державна політика у сфері соціального захисту безробітних буде більш дієвою та результативною.

Підсумовуючи все вищевикладене, автор дійшов такого висновку. Під принципами державної політики у сфері соціального захисту безробітних пропонуємо розуміти основні засади, правила, що лежать в основі формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту безробітних і є відправним пунктом діяльності органів державної влади, спрямованої на соціальний захист безробітних. Для класифікації принципів обрано такі критерії, як постійність, призначення, нормативна закріпленість, важливість. Дотримання всіх зазначених принципів надасть змогу сформувати та реалізувати ефективну державну політику України у сфері соціального захисту безробітних.

Список використаних джерел

1. **Гриненко А. М.** Соціальна справедливість як ключовий принцип у реалізації соціальної політики держави / А. М. Гриненко // Наук. пр. – 2009. – Вип. 99. – С. 104 – 107. – (Сер. «Педагогіка»).
2. **Гришук М. В.** Принципи місцевого самоврядування як основні засади організації та функціонування місцевого самоврядування: політико-правовий аналіз / М. В. Гришук // Акт. пробл. політики : зб. наук. пр. / кер. авт. кол. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. – О. : Фенікс, 2009. – Вип. 37. – С. 266 – 270. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/App/2009_37/app-37_Grischuk_M_V_%28266-270%29.pdf.
3. **Державне управління та державна служба** : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
4. **Ждан М.** Щодо поняття та класифікації принципів права соціального забезпечення в Україні / М. Ждан // Юрид. Україна. – 2005. – № 1. – С. 33 – 37.
5. **Конов А. В.** Прозрачность и дисциплина: происхождение принципа прозрачности государственной власти в контексте идей Мишеля Фуко / А. В. Конов // Вестн. Моск. ун-та. – 2005. – № 3. – С. 39 – 45. – (Сер. 21. «Управление (государство и общество)»).
6. **Конституція** України від 28 черв. 1996 р. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua.
7. **Кучменко Є. М.** Інноваційний підхід до професійного навчання населення в центрах зайнятості / Є. М. Кучменко, О. О. Шелега // Ринок праці та зайнятість населення : наук.-виробн. журн. – 2008. – № 2. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Rpzn/2008-2/08kemvcz.pdf.
8. **Лопушняк Г. С.** Принципи формування та реалізації державної соціальної політики / Г. С. Лопушняк // Акт. пробл. держ. упр. – 2010. – № 1 (37). – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ardu/2010_1/doc/1/10.pdf.
9. **Про загальнообов'язкове** державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 2 берез. 2000 р. № 1533-III // Відом. Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – Ст. 171.
10. **Про зайнятість** населення : Закон України від 1 берез. 1991 р. № 803-XII // Відом. Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 170.
11. **Стаднік О.** Поняття та класифікація принципів виборчого права / О. Стаднік // Вибори та демократія. – 2009. – № 3 (21). – С. 25 – 29.
12. **Тягушева О. Г.** Завдання і принципи стратегічного управління розвитку регіональної системи освіти / О. Г. Тягушева // Держава та регіони. Сер. : Державне управління. – 2009. – № 1. – С. 174 – 178. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2009_1/files/DerzUpr_01_2009_Tjagusheva.pdf.
13. **Холостова Е. И.** Социальная политика : учеб. пособие / Е. И. Холостова. – М. : ИНФРА – М., 2001. – 204 с.

Надійшла до редколегії 05.03.12

УДК 353

Михайло КІПЕНКО
Національна академія державного управління
при Президентові України

ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ МОНІТОРИНГУ СТАНУ РЕФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ

Досліджується існуюча система звітності та індикатори моніторингу Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 рр., проблеми та необхідність розроблення нової системи звітності та показників моніторингу діяльності підприємств галузі. Пропонуються показники оцінки ступеня досягнення очікуваних результатів Загальнодержавної програми.

Ключові слова: моніторинг, індикатори, житлово-комунальні послуги, статистична звітність.

Михаил Кипенко. Жилищно-коммунальное хозяйство Украины: проблемы мониторинга состояния реформирования и развития

Исследуется существующая система отчетности и индикаторы мониторинга Общегосударственной программы реформирования и развития жилищно-коммунального хозяйства на 2009 – 2014 гг., проблемы и необходимость разработки новой системы отчетности и показателей мониторинга деятельности предприятий отрасли. Предлагаются показатели оценки степени достижения ожидаемых результатов Общегосударственной программы.

Ключевые слова: мониторинг, индикаторы, жилищно-коммунальные услуги, статистическая отчетность.

Mykhailo Kipenko. Housing and communal services of Ukraine: problems monitoring the reform and development

The current system of reporting and indicators for monitoring the National Reform and Development Program Housing for 2009 – 2014 years, the problems and the need to develop a new system of reporting and performance monitoring of the industry are examined. The indicators to evaluate the degree of achievement of expected results of the National program are proposed.

Key words: monitoring, indicators, housing services, statistical reporting.

Загальнодержавною програмою реформування й розвитку житлово-комунального господарства (ЖКГ) на 2004 – 2010 рр. зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 11 червня 2009 р. № 1511-VI (далі – Програма) передбачено проведення моніторингу виконання Програми реформування на базі даних державних і галузевих статистичних спостережень, спеціальних досліджень, вивчення громадської думки щодо рівня житлово-комунального обслуговування та стану реформування галузі [1]. Існуюча система показників звітності та індикаторів не в повному обсязі охоплює моніторинг стану галузі.